

RASHUS

Sponsored by Jake and Karen Ablemvitz in memory of Jake's Beloved Parents,
יהושע בן שמעון דב ז"ל and Karen's brother אליהו בן אבא ז"ל & לאה בת אברהם ז"ל

1) Avos, Chapter 2, Mishna 2

BE YE CIRCUMSPECT [IN YOUR DEALINGS] WITH THE RULING AUTHORITIES FOR THEY SUFFER NOT A MAN TO BE NEAR THEM EXCEPT IT BE FOR THEIR OWN REQUIREMENT; THEY SHOW THEMSELVES AS FRIENDS WHEN IT IS TO THEIR OWN INTEREST, BUT THEY DO NOT STAND BY A MAN IN THE HOUR OF HIS DISTRESS.	הוּו זְהִירִין בְּרִשׁוֹת שְׂאִין מְקַרְבִּין לוֹ לְאָדָם אֲלָא לְצוֹרֵךְ עֲצֻמַּן נְרָאִין כְּאוֹהֲבִין בְּשַׁעַת הַנְּאֻתָן וְאִין עוֹמְדִין לוֹ לְאָדָם בְּשַׁעַת דְּחֻקָּו
--	--

2) פירוש המשנה לרמב"ם מסכת אבות פרק ב

[ג] כבר בארנו כי רשות היא השלטון, והוא מודיע מידותיהם ומרחיק מהם

3) Avos, Chapter 1, Mishna 10

SHEMAIAH AND ABTALION RECEIVED [THE ORAL TRADITION] FROM THEM [I.E. THE FOREGOING]. SHEMAIAH USED TO SAY: LOVE WORK, HATE ACTING THE SUPERIOR, AND DO NOT BRING THYSELF TO THE KNOWLEDGE OF THE RULING AUTHORITY.	שְׁמַעִיָּה וְאַבְתַּלִּיּוֹן קִבְּלוּ מֵהֶם שְׁמַעִיָּה אָמַר אֲהוּב אֶת הַמְּלָאכָה וְשִׂנְאָה אֶת הַרְבֵּנוּת וְאֵל תִּתְּוֹדַע לְרִשׁוֹת:
---	---

4) מגן אבות לרשב"ץ על אבות פרק ב משנה ג

הוּו זְהִירִין בְּרִשׁוֹת הַפִּירוּשׁ: כִּבְר הַזְּהִיר שְׁמַעִיָּה וְאָמַר אֵל תִּתְּוֹדַע לְרִשׁוֹת, וְמָה בָּא זֶה לְהוֹסִיף עַל דְּבָרָיו. וְנִרְאָה לִי, כִּי שְׁמַעִיָּה דָּבַר עַל עֵינֵי הַרְבֵּנוּת, שְׁלֹא יִתְּוֹדַע לְרִשׁוֹת כְּדִי שִׁיתְּנוּ לוֹ רְבֵנוּת, כִּי צָרִיךְ לְשִׁנּוֹא הַרְבֵּנוּת וְכֹל מָה שְׂמַבִּיא אֵלֶיהָ. וְרַבֵּן גַּמְלִיאֵל בָּא לִוְמַר, שְׂאֵעַפ"י שְׂאֵתָם צְרִיכִים לְהַזְקֵק לְרִשׁוֹת מִפְּנֵי צוּרְכֵי צְבוּר. וְשְׁמַעִיָּה לֹא אָמַר אֵל כִּיּוֹצֵא בְּזֵה אֵל תִּתְּוֹדַע לְרִשׁוֹת, כִּי מִצְוָה הִיא לְהִתְּוֹדַע לָהֶם לְפָקֵךְ עַל צוּרְכֵי צְבוּר אִפִּילוּ בְּשַׁבַּת מוֹתֵר לִילֵךְ לְטִרְטְרִיאוֹת וְלִקְרִקְסִיאוֹת לְפָקֵךְ עֲלֵיהֶם, לְפִי שֶׁהֵם חֲפְצֵי שְׂמִיָּם. כְּמוֹ שְׂנַזְכֵּר בְּרִאשׁוֹן בְּשַׁבַּת וּבְפָרֵק שׂוֹאֵל [קֵנָא] וּבְרִאשׁוֹן מִכְּתוּבוֹת [הָא]. 'וּמִרְדְּכִי הִיא מִשְׁנָה לְאַחְשׁוּרוֹשׁ' [אַסְתֵּר י ג], וְרַבִּינוּ הַקְּדוֹשׁ נִתְּחַבֵּר לְאַנְטוֹנוֹנוֹס וְהוּו עוֹשִׂים טוֹבָה לְיִשְׂרָאֵל. אֲבָל הוּו זְהִירִין בְּהֵם, כְּדִי שְׁלֹא יִרְאוּ לָכֶם פְּנִים צְהוּבוֹת וּבְחֻלְק שְׂפִתוֹתֵם יִפְתּוּ אֶתְכֶם לְגַלּוֹת לָהֶם מִצְּפוּנֵי לְבַבְכֶם לְפִי שְׂאִין מְקַרְבִּין אֶתְכֶם אֲלָא לְהַנְּאֻתָם, וְכִשְׂעִילוּ מִכֶּם מִמוֹן, אֵל תְּחַשְׁבוּ שִׁיגְמְלוּ אֶתְכֶם כְּצַדִּיקְתְּכֶם וְתֹאמְרוּ עַל זֶה 'שְׁלַח לְחַמֵּךְ עַל פְּנֵי הַמַּיִם כִּי בְּרֹב הַיָּמִים תִּמְצָאוּ' [קֵהֵלֵת יָא א], כִּי אִינֵם עוֹמְדִין לְאָדָם בְּשַׁעַת דְּחֻקָּו, וְהָרִי הוּו כְּאִילוּ הַשְּׁלַכְתֶּם מִמוֹנְכֶם לְאִיּוֹד

5) פרקי משה על אבות פרק ב משנה ג

וְאִמְנָם הַזְּהִירִים הִתְּנָא אֵל הַעוֹסְקִים עִם הַצְּבוּר עַל דְּבָר אֶחָד, אֲשֶׁר יִצְטָרְכוּ מֵאֵד לִיזְהַר בּוֹ, וְהוּו, כִּי לְהִיּוֹת שְׁהַעוֹסְקִים עִם הַצְּבוּר יִצְטָרְכוּ בְּהַכְרַח לְשִׂאת וּלְתַת עִם הַרִשׁוֹת, הַמֶּלֶךְ אוֹ הַשֵּׁר אֲשֶׁר הַצְּבוּר תְּחַתּוֹ, אֲשֶׁר יוֹצִיאִם וְאֲשֶׁר יִבִּיאִם, עַל כֵּן אָמַר שִׁהִיו זְהִירִים מֵאֵד בְּרִשׁוֹת, וְהוּו הַמֶּלֶךְ אוֹ הַשֵּׁר הַהוּו, בְּשֵׁנֵי דְּבָרִים הָא' שְׁלֹא יִבְטְחוּ בְּשֵׁר הַהוּו, בְּשִׁיעֵשָׁה בְּעִבּוּרָם אִיזָה דְּבָר מִצַּד אֲהַבָּה, אוֹ הַתְּחַבְּרוּת, אוֹ הַתְּקַרְבוּת שִׁיְהִיָּה לָהֶם עִמּוֹ. כִּי לְרוּחֵק הַיַּחַס אֲשֶׁר בִּינֵיהֶם א"א שִׁיְהִיָּה בִּינֵיהֶם אֲהַבָּה כֹּלֵל, שְׂאִין הַתְּקַרְבוּת הַהוּו רַק לְצוֹרֵךְ עֲצֻמָּה, וְלֹא מִצַּד אֲהַבָּה, כִּי אִין אֲהַבָּה אֲלָא בְּדוּמִים, וְאֵלָה נְרָאִין כְּאוֹהֲבִים בְּשַׁעַת הַנְּאֻתָן. וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק שְׁלֹא אָמַר שֶׁהֵם אוֹהֲבִים בְּשַׁעַת הַנְּאֻתָן, לְרִמּוּז כִּי אִף בְּשַׁעַת הַנְּאֻתָן אִינֵם אוֹהֲבִים, רַק נְרָאִין כְּאוֹהֲבִים. וְעוֹד, שְׂאִפִּילוּ לְמַדְרַגַּת מְרָאִים עֲצֻמָּה אוֹהֲבִים לֹא יִגְעוּ, שְׁלֹא אָמַר נְרָאִים אוֹהֲבִים בְּשַׁעַת הַנְּאֻתָם, אֲלָא שְׁנְרָאִים כְּאוֹהֲבִים בְּדַמְיוֹן מָה, וְאִינֵם נְרָאִים אוֹהֲבִים מִמֶּשׁ אִף בְּשַׁעַת הַנְּאֻתָן, אֲשֶׁר עַל כֵּן רְאוּי שְׁלֹא יִבְטְחוּ בְּהֵם הַעוֹסְקִים עִם הַצְּבוּר בְּשִׁיעֵשׁוֹ רְצוּנָם. וְהִב' שְׁבִבְטָחוּן אֲהַבַּת הַרִשׁוֹת עִמָּהֶם, לֹא יַעֲשׂוּ עוֹל לְשׁוּם אָדָם, בְּסוּמְכֶם שְׁהַרִשׁוֹת יִצִּיל אוֹתָם מִדוּחֻקָּם, וְהִיָּה כִּי יִצְעֻקוּ אֵל הַמֶּלֶךְ לֹא יַעֲנִישׁוּ, כִּי אִין עוֹמְדִין לוֹ לְאָדָם בְּשַׁעַת דוּחֻקָּו

6) פירוש רבינו יונה על אבות פרק ב משנה ג

ג הוּו זְהִירִין בְּרִשׁוֹת - כְּלוּמַר לְהַתְּרַחֵק מִן הַשְּׁלִטוֹנוֹת בְּיָמֵי הַקֶּדֶם שְׁלוֹסֻף מוֹרִידִין אֶת הָאָדָם מִנְכַּסְיוֹ שְׂאִין מְקַרְבִּין לוֹ לְאָדָם אֲלָא לְצוֹרֵךְ עֲצֻמָּה ... נְרָאִין כְּאוֹהֲבִין בְּשַׁעַת הַנְּאֻתָן וְאִין עוֹמְדִין לוֹ לְאָדָם בְּשַׁעַת דְּחֻקָּו - בְּהַעֲצֵר אֵלֵיהֶם יָד הַמִּמּוֹן אִף כִּי מַחֲמַת הַדוּחֻק לֹא יִרְחַמוּ עַל הַעֵנִי עַד שִׁוִּירִידוֹהוּ מִנְכַּסְיוֹ וְיִשְׁכַּחוּ הַרְאֻשׁוֹנוֹת כִּי הַכֵּל חֻלְף עֵבֶר. וְכֵן הוּו פִּשְׁט הַמִּשְׁנָה הַזֹּאת וְאֵם הַדְּבָר כֵּן הוּו מְדַבֵּר בְּפִגְם הַשְּׁלִטוֹנִים. וְחִלְיָה לְחִלְיָה לֹא יְהִיָּה הַדְּבָר וְלֹא יִקּוּם. וְעַל יָדָם מִתְּקִיִּים הַעוֹלָם כְּלוֹ וְהֵם עוֹשִׂין דִּין וּמִשְׁפֵּט בְּאַרְץ וְאִין אִישׁ שִׁיּוּכַל לְהִיּוֹת אִמְתִּי כְּמוֹתָם שְׂאִין צְרִיכִין לְהַחֲנִיף הַבְּרִיּוֹת כִּי אִינֵם מִתְּפַחְדִּין וְאִין דְּבָר מוֹנַע אוֹתָם מִלְּכַת בְּדָרְךְ יִשְׂרָאֵל. עַל כֵּן נִרְאָה לִוְמַר כִּי הַשְּׁלִטוֹנִים גַּם אֲהַבְתֶּם גַּם שְׂנֵאתֶם לֹא בִּידָם הִיא וְכֹאשֶׁר הַשְּׁלִטוֹן צָרִיךְ אֵל הָאִישׁ וּמְקַרְבֵּי אוֹתוֹ וּמִרְאָה לוֹ אֲהַבָּה בְּשַׁעַת הַנְּאֻתָו מֵאֵת ה' יֵצֵא הַדְּבָר וְלֹא מֵאֵת הַשְּׁלִטוֹן וְה' זִימֵן לְאִישׁ מִהַנְּאֻתָו וְכִי יִחַטֵּא הָאִישׁ לֵה' וְאִשְׁם וְרוּצָה לְדוּחֻקוֹ וְיִי כוֹל לְעַמּוּד לוֹ וְאִף כִּי יִחְפוֹץ הַשְּׁלִטוֹן לַעֲשׂוֹת לוֹ יִקָּר וְאִין בִּידוֹ אֵךְ לְנִקּוּם נִקְמַת ה' וְלִיִּסֵּר אֶת אֲשֶׁר יֵאָהֵב ה' יוֹכִיחַ. וְזֶה שְׂנֵאֵמַר [מְשִׁלִּי כ"א א'] פְּלָגֵי מַיִם לֵב מֶלֶךְ בִּיד ה'.

ר"ל כְּמוֹ הַפְּלָג הָאָדָם מִטְהוֹ לְכָל צֵד שִׁירְצָה כֵּן לֵב הַמֶּלֶךְ בִּיד ה' לְהַטּוֹתוֹ לְהִיטִיב לְאִישׁ אֲשֶׁר הוּו חֲפֵץ בִּיקְרוֹ וּמִשְׁלֵם לְשׁוֹנְאֵיו אֵל פְּנֵי הַלְּאִבִּידוֹ. וְאָמַר לֵב הַמֶּלֶךְ וְלֹא דְבָר עַל שְׂאֵר אֲנָשִׁים וְכֵן כֹּל הַלְּבָבוֹת בִּיד ה' מִפְּנֵי שְׂאֵף עַל פִּי שְׁחוּשָׁב מַחֲשָׁבוֹת וּבִידוֹ יִכּוֹלַת לַעֲשׂוֹת לְפִי הַנְּרָאָה לְעֵינֵים אֵךְ הָאִמְתִּי אִין כֹּחַ בִּידוֹ לְהַרְעוֹ וְלֹא לְהִיטִיב אִף כִּי אִם דְּבָר אֲלֵהִים חַיִּים

7) מדרש שמואל

א"נ אמר הוה זהירין ברשות כלומר שלא די לאדם שיקיים דברי התורה לבד כי גם צריך לו עוד להיות מקדש עצמו במותר לו ואף בדברי הרשות וז"ש הוה זהירין ברשות כלומר אפי' בדברים שיש לכם רשות מן התורה לעשות כענין להרבות במאכלים המותרים הוה זהירין בהם שאין מקרבין לו לאדם אלו הדברים ותענוגי העוה"ז אין מקרבין את האדם להמשיך לו תועלת מהם אלא לצורך עצמם לבד לצורך התענוגים עצמם כלומר שילך אחריהם לבד משום שנראים כאוהבין בשעת הנאתן כי בשעה שנהנה האדם מן המאכל ההוא וטועם ממנו נראה לו המאכל ההוא כאוהב אותו כל כך נחת רוח עושה לו בשעה שהוא נהנה אבל לא ימשך לו מהם שום תועלת כי הנה דהמע"ה כשאמר להקב"ה בחנני ה' ונסני וגו' והוא ית' אמר לו שהיה רוצה לנסותו בענין ערוה ובא על כל נשיו ופלגשיו להשביע את יצרו ולא עמד לו כל זה בשעת דחקו כשראה את בת שבע רוחצת בנהר ויתגבר יצרו עליו לא עמדו לו כל אותם הביאות שבא על נשיו ופלגשיו להשביע ולהצילו מעון זה וז"ש ואין עומדין לו לאדם בשעת דחקו הרי שמה שבא על נשיו היה דברי הרשות כי מותרות היו ולא היו מקרבין לו לדוד אלא לצורך עצמן כלומר הביאות לא היו מקרבין אותו אלא שיעשם כי היו עריבים עליו בשעת הנאתם שאח"כ לא עמדו לו בשעת דחקו ונכשל בשן וחטא עם בת שבע.

ולב אבות כתב כי הכונה לפי שהיה מדבר עם העוסקים בצבור אמר שיזהרו בנטילת הרשות מן הצבור לכל דבר שיעשה בשבילם לפי שהצבור אין מקרבין ועושים פרנס עליהם משום כבוד הפרנס אלא לצורך עצמן של צבור וא"כ צריך שלא יעשה כלום אלא עם רשותן כמו המשרת והשמש וכשהעוסק עמהם עושה דבר להנאתם אז נראים כאוהבים לו ואולם בשעת דחק שלא באה להם הנאה על ידו אין עומדים לו להצילו באומרים כי מי צוהו לעשות כן לכן אל יעשה כלום בלתי רשותם.

עוד כתב ששמע בשם מוהרי"ט ז"ל כי רשות הוא היצה"ר וירצה לפי שהיו נזהרין מן היצה"ר הוא העושה כל מה שיעלה על לבו ברשות גמור כי השכל אין ראוי לקראו רשות נכנע ומשועבד אל היושב אבל היצה"ר הוא אומר בשרירות לבי אלך בזולת מתג ורסן האדם הממליך עליו היצה"ר והוא העושה כל מה שיעלה על לבו ונוטל זה הרשות לעצמו. ולז"א הוה זהירין ברשות לפי שכחות ותאות הרשות הזה אין מקרבין לו לאדם אלא לצורך עצמן נראין כאוהבין בשעת הנאתן כי כן בא היצר על האדם בטענות מזוייפות להראות לו שמתאוותיו יצא לו עזר וסיוע ואין הדבר כן רק אין עומדין לו לאדם בשעת דחקו אלא אדרבה נפרעין ממנו עכ"ל.